

REPUBLIKA
SLOVENIJA
VIŠJE
DELOVNO
IN SOCIALNO
SODIŠČE

VDSS Sodba Pdp 468/2018

Sodišče: Višje delovno in socialno sodišče

Oddelek: Oddelek za individualne in kolektivne delovne spore

ECLI: ECLI:SI:VDSS:2018:PDP.468.2018

Evidenčna številka: VDS00017565

Datum odločbe: 18.10.2018

Senat: Silva Donko (preds.), dr. Martina Šetinc Tekavc (poroč.), Valerija Nahtigal Čurman

Področje: DELOVNO PRAVO

Institut: obstoj delovnega razmerja - študentsko delo - elementi delovnega razmerja - volja

Zveza: ZDR-1 člen 4, 4/1, 18.

Jedro

Dejstvo, da je tožnica delo pri toženi stranki opravljala na podlagi napotnice študentskega servisa, ni ovira za ugotovitev obstoja delovnega razmerja za to obdobje, če so obstajali vsi elementi delovnega razmerja po 4. členu ZDR-1.

V sodni praksi je bilo že večkrat zavzeto stališče, da volja pogodbenih strank, da se sklepa pogodba o zaposlitvi oziroma delovno razmerje pri ugotavljanju obstoja elementov delovnega razmerja ni bistvena.

Izrek

Pritožba se zavrne in se v izpodbijanem delu potrdi sodba sodišča prve stopnje.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je v I. točki sodbe in sklepa zavrnilo primarni in prvi podrejeni tožbeni zahtevek iz točke 1. tožbenega zahtevka, s katerim je tožnica uveljavljala, da je v delovnem razmerju pri toženi stranki na delovnem mestu skrbnik/skrbnica obveznosti II, ki je razvrščeno v VI. tarifni razred in 8. plačni razred od 1. 11. 2014 do 17. 12. 2017 oziroma na delovnem mestu višji referent/referentka priprave, ki je razvrščeno v VI. tarifni razred in 8. plačilni razred od 1. 11. 2014 do 17. 12. 2017. V II. točki izreka sodbe in sklepa je sodišče prve stopnje: ugotovilo, da je bila tožnica od 1. 11. 2014 dalje v delovnem razmerju pri toženi stranki na delovnem mestu referent/referentka spremljave, ki je razvrščeno v V. tarifni razred in 5. plačni razred; ugotovilo, da je tožnici delovno razmerje pri toženi stranki 30. 9. 2017 nezakonito prenehalo in je trajalo do

17. 12. 2017, ko se delovno razmerje med strankama sodno razveže; da je tožena stranka dolžna tožnico prijaviti v zdravstveno, invalidsko in pokojninsko zavarovanje za polni delovni čas od 1. 11. 2014 do 17. 12. 2017; da je tožena stranka dolžna tožnici od 1. 11. 2014 do 17. 12. 2017 obračunati bruto plačo, sorazmerno bruto plači 825,67 EUR, določeni za povprečno mesečno obveznost 174 ur, tožnici pa po odvedbi predpisanih davkov in prispevkov izplačati mesečne neto zneske plač za to obdobje, zmanjšane za izplačane prejemke iz naslova študentskega dela, skupaj z zakonskimi obrestmi, ki tečejo od 16. dne v mesecu od neto razlike v plači preteklega meseca do plačila. Kar je tožnica zahtevala več ali drugače iz naslova obračuna in izplačila plače za obdobje od 1. 11. 2014 do 17. 12. 2017 je zavrnilo; da je tožena stranka dolžna tožnici obračunati in izplačati odškodnino zaradi nezakonitega prenehanja delovnega razmerja v višini 1.651,34 EUR bruto; da je tožena stranka dolžna tožnici povrniti stroške prehrane med delom v skupnem znesku 3.796,01 EUR neto ter zakonske zamudne obresti od zneskov, navedenih v izreku. Kar je tožnica iz naslova prehrane med delom v obdobju od 1. 11. 2014 do 17. 12. 2017 zahtevala več ali drugače (še znesek 135,05 EUR z zahtevanimi zamudnimi obrestmi ter zamudne obresti od zneska 85,10 EUR za čas od 16. 1. 2016 do plačila in od zneska 27,72 EUR za čas od 16. 1. 2017 do plačila) je zavrnilo; da je tožena stranka dolžna tožnici povrniti 5.689,60 EUR stroškov prevoza na delo in iz dela z zakonskimi zamudnimi obrestmi od 6. 11. 2017 do plačila. Kar je tožnica iz tega naslova zahtevala več ali drugače (še znesek 792,32 EUR z zahtevanimi zamudnimi obrestmi ter zakonske zamudne obresti od prisojenega zneska za čas pred 6. 11. 2017) je zavrnilo. V III. točki izreka sodbe in sklepa je zaradi delnega umika tožbe v zvezi z zahtevki za poziv za vrnitev na delo, za sklenitev pogodbe o zaposlitvi za polni delovni čas za čas od 1. 11. 2014 do 17. 12. 2017 za delovno mesto skrbnik terjatev, ki je uvrščeno v V. tarifni razred in z osnovno plačo 1.451,16 EUR bruto mesečno, ki zapade v plačilo 15. v mesecu za pretekli mesec ter z drugimi pravicami, ki izhajajo iz sklenjenega delovnega razmerja, za prijavo tožnice v socialna zavarovanja za čas po 17. 12. 2017 ter za obračun in izplačilo plače tožnici po tem datumu, postopek v tem obsegu ustavilo. Odločilo je, da je tožena stranka dolžna tožnici povrniti njene stroške postopka v znesku 11,46 EUR, v primeru zamude skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi (IV. točka izreka sodbe in sklepa).

2. Tožena stranka se pritožuje zoper ugodilni del sodbe in odločitev o stroških postopka zaradi zmotne oziroma nepopolne ugotovitve dejanskega stanja in zmotne uporabe materialnega prava. Pritožbenemu sodišču predlaga, da pritožbi ugotovi in izpodbijano sodbo (pravilno: v izpodbijanem delu) spremeni tako, da tožbene zahtevke v celoti zavrne oziroma razveljavi in zadevo vrne sodišču prve stopnje v novo sojenje. Navaja, da ZDR-1 študentskega dela ne omejuje ne po vsebini ne po trajanju. To pomeni, da se študentsko delo lahko opravlja za katerokoli delo in toliko časa, kolikor je potrebno, da se ga opravi. Poudarja, da sta za študentsko delo značilni predvsem občasnost in začasnost dela. Meni, da je za odločitev pomembno, kakšen je bil namen pravnih strank ob sklepanju pogodbenega odnosa. Namen pravnih strank pa je bil študentsko delo. Tožnica je opravljala delo pri toženi stranki v času, ko je imela status študenta. Prinašala je napotnice študentskega servisa, tožena stranka pa ji je plačevala nagrado za opravljeno delo na podlagi števil opravljenih delovnih ur ter upošteva naravo tožničinega dela. Iz prilog v spisu izhaja, da se je tožnica v letih 2015 in 2017 prijavljala na prosta delovna mesta pri toženi stranki, pri tem pa je v vlogah navedla, da pri toženi stranki opravlja študentsko delo. Tožnica je vedela in soglašala s tem, da dela pri toženi stranki kot študentka in da ji za to delo pripadajo le pravice, ki izhajajo iz študentskega dela, ne pa iz delovnega razmerja. Vztraja, da je šlo pri tožničinem delu za začasno delo. Tožnica je v obdobju od novembra 2014 do junija 2017 opravljala študentsko delo v Sektorju A., Oddelku B., katerega glavna naloga je predvsem izterjava dolžnikov tožene stranke, ki so v postopkih izvršbe in priprava ustrezne dokumentacije pravnikom v pravnih postopkih. Ta oddelek je imel v obdobju od 2009 do 2014 velik pripad novih zadev, ki so bile posledica finančne krize. Da bi povečan obseg portfelja ustrezno upravljali, se je tožena stranka v letu 2014 odločila za strategijo masovnih prodaj terjatev. Tri masovne prodaje v letih 2015 in 2016 so predstavljale izredne dogodke, ki niso bili običajni delovni proces oddelka. Zaradi njih se je začasno povečal tudi obseg del

v oddelku A., s tem pa so se začasno povečale tudi kadrovske potrebe. Tožena stranka je to reševala s študenti kot fleksibilno delovno silo. To pa pomeni, da je bilo tožnično delo začasne narave. Da je tožena stranka tožnici študentsko delo ponudila izključno zaradi sodelovanja pri masovnih prodajah terjatev, sta potrdila tudi C.C. in D.D. Sodišče prve stopnje ni imelo razloga, da njuni izpovedi ni verjelo. Glede na navedeno je sodišče napačno zaključilo, da je šlo v obravnavanem primeru za delovno razmerje. C.C. je tudi izpovedala, da si je tožnica sama organizirala delo, in da je lahko z dela odšla, kadar je hotela. Poudarja, da vsi študentje, ki opravljajo študentsko delo, delajo po navodilih delodajalca, z njihovimi delovnimi sredstvi in osebno, vendar zato še ni mogoče enačiti študentskega dela z delovnim razmerjem. Meni, da sodišče prve stopnje ni imelo utemeljenega razloga, da je tožnici priznalo povračilo potnih stroškov in stroškov prehrane med delom, saj tožnici kot študentki ta povračila niso pripadala. Tudi sicer se pravdni stranki za takšna povračila nista dogovorili, zato tožnica do njih ni upravičena. Navaja tudi, da je sodišče tožnici priznalo odškodnino zaradi nezakonitega prenehanja delovnega razmerja, pri čemer ZDR-1 tega termina ne pozna. Če je sodišče odločalo na podlagi 118. člena ZDR-1, bi lahko tožnici priznalo le denarno povračilo, ki pa ne bi smelo biti višje od ene tožničine plače. Tožnica je namreč pri toženi stranki delala tri leta, je mlada in si je že našla drugo zaposlitev.

3. Pritožba ni utemeljena.

4. Pritožbeno sodišče je preizkusilo izpodbijani del sodbe v mejah uveljavljenih pritožbenih razlogov, pri čemer je po uradni dolžnosti pazilo na absolutne bistvene kršitve določb pravnega postopka, naštetih v drugem odstavku 350. člena Zakona o pravnem postopku (ZPP, Ur. l. RS, št. 26/99 in nasl.), ter na pravilno uporabo materialnega prava. Pri navedenem preizkusu je ugotovilo, da sodišče prve stopnje ni storilo bistvenih kršitev določb postopka, na katere pazi pritožbeno sodišče po uradni dolžnosti. Pravilno in popolno je ugotovilo dejansko stanje glede odločilnih dejstev ter sprejelo materialno pravno pravilno odločitev.

5. V tem individualnem delovnem sporu je tožnica, ki je pri toženi stranki od 1. 11. 2014 do 30. 9. 2017 delala kot študentka na podlagi napatnice študentskega servisa, uveljavljala obstoj delovnega razmerja za nedoločen čas od 1. 11. 2014 dalje. Posledično je za navedeno obdobje uveljavljala priznanje vseh pravic iz delovnega razmerja, vključno z izplačilom plač in stroškov za prehrano in za prevoz. V 18. členu Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1; Ur. l. RS; št. 21/2013) je določeno, da se v primeru spora o obstoju delovnega razmerja med delavcem in delodajalcem domneva, da delovno razmerje obstaja, če obstajajo elementi delovnega razmerja. Ti so opredeljeni v prvem odstavku 4. člena ZDR-1, ki določa, da je delovno razmerje, razmerje med delavcem in delodajalcem, v katerem se delavec prostovoljno vključi v organiziran delovni proces delodajalca in v njem za plačilo, osebno in nepretrgano opravlja delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca. Za ugotovitev obstoja delovnega razmerja morajo biti vsi navedeni elementi podani kumulativno.

6. Pravilno je stališče sodišča prve stopnje, da dejstvo, da je tožnica delo pri toženi stranki opravljala na podlagi napatnice študentskega servisa, ni ovira za ugotovitev obstoja delovnega razmerja za to obdobje, če so obstajali vsi elementi delovnega razmerja po 4. členu ZDR-1. Sodišče prve stopnje je po oceni izvedenih dokazov zaključilo, da je imelo tožnično razmerje s toženo stranko v obdobju od 1. 11. 2014 do 30. 9. 2017 (ko ji je tožena stranka sporočila, da njenega dela ne potrebuje več, zaradi česar je tožnica v postopku uveljavljala tudi ugotovitev nezakonitosti prenehanja delovnega razmerja) vse elemente delovnega razmerja. Ugotovilo je, da je bila tožnica pri toženi stranki vključena v organiziran delovni proces, da je v njem za plačilo, osebno in nepretrgano opravljala delo po navodilih in pod nadzorom tožene stranke. Pritožbeno sodišče soglaša z dejanskimi ugotovitvami in pravno presojo sodišča prve stopnje. V zvezi s pritožbenimi navedbami odločilnega pomena pa v skladu s prvim odstavkom 360. člena ZPP še dodaja.

7. Zmotno je stališče tožene stranke v pritožbi, da je za razsojo v obravnavani zadevi bistven namen oziroma volja pravnih strank, to je študentsko delo. V sodni praksi je bilo že večkrat zavzeto stališče, da volja pogodbenih strank, da se sklepa pogodba o zaposlitvi oziroma delovno razmerje pri ugotavljanju obstoja elementov delovnega razmerja ni bistvena (primerjaj odločitve Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, opr. št. VIII Ips 54/2014, VIII Ips 152/2012, idr.). Nenazadnje pa je sodišče prve stopnje ugotovilo, da je tožnica pri toženi stranki med opravljanjem dela povpraševala po možnosti opravljanja dela v obliki delovnega razmerja, vendar ji od nastopa dela s strani tožene stranke njegova sklenitev ni bila ponujena, zato je tožnica pristala na opravljanje dela preko študentskih napotnic. To pa ne pomeni, da tožnica zato ne more uveljavljati ugotovitve obstoja delovnega razmerja in ne pomeni ovire za priznanje delovnega razmerja, če so ugotovljeni vsi elementi po 4. členu ZDR-1.

8. Sodišče prve stopnje je po oceni izvedenih dokazov pravilno zaključilo, da je tožnica pri toženi stranki delala kontinuirano dlje časa (od 1. 11. 2014 do 30. 9. 2017) in ne samo občasno in začasno, kar je sicer značilno za študentsko delo. Tožena stranka je namreč zatrjevala, da je v spornem obdobju potrebovala tožnico predvsem zaradi masovnih prodaj terjatev, pri čemer sta bili dve izvedeni v letu 2015 in ena v letu 2016, in zaradi uvedbe nove aplikacije E. za izterjavo podatkov. S temi projekti je tožena stranka utemeljevala začasnost tožničinega dela. Sodišče prve stopnje je v 18. točki obrazložitve sodbe prepričljivo pojasnilo, zakaj tem navedbam tožene stranke ni verjelo in zakaj je zaključilo, da tožena stranka ni dokazala, da je tožnico vzela na delo prav zaradi teh projektov. Dokazna ocena sodišča prve stopnje je jasna in prepričljiva, pritožbeno sodišče pa z njo soglaša. Sodišče prve stopnje je na podlagi izpovedi C.C., D.D. in F.F. ugotovilo, da je tožnica posredno opravljala tudi delo v zvezi z masovnimi prodajami terjatev, ki pa je predstavljalo le del njenega dela. Del v zvezi s prenosom v aplikacijo E. pa tožnica ni opravljala, razen pomoči pri določenih opravilih. Ob ugotovitvah, da se je delo v zvezi s tretjo masovno prodajo terjatev zaključilo konec leta 2016, tožnica pa je v istem oddelku delo opravljala še pol leta in da je tožnica delo v podobnem obsegu kot do tedaj opravljala tudi po prenosu v aplikacijo E. (ki se je zaključila v začetku leta 2017), je prepričljiv zaključek sodišča prve stopnje, da tožena stranka ni dokazala, da je bila potreba po tožničinem delu zgolj začasna in vezana na navedene projekte. Pritožbeno vztrajanje pri nasprotnem ni utemeljeno. Pritožbeno sodišče se strinja s stališčem sodišča prve stopnje, da tudi če bi tožnica opravljala delo zgolj v zvezi z navedenimi projekti, ki sočasne narave, to ne izključuje obstoja delovnega razmerja, če so ugotovljeni vsi elementi delovnega razmerja, temveč utemeljuje kvečjemu sklenitev pogodbe o zaposlitvi za določen čas.

9. Okoliščine, ki jih tožena stranka izpostavlja v pritožbi, da si je tožnica sama organizirala delo in da je lahko odšla z dela, kadar je hotela, niso bistvene, saj je odločilen predvsem obseg dela, ki ga je tožnica opravila oziroma primerjava z obsegom dela, ki so ga pri toženi stranki opravljali delavci v delovnem razmerju. Sodišče prve stopnje je izračunalo obseg tožničinega dela v spornem obdobju, pri tem pa je upoštevalo petdnevni - delovni teden in osemurni delovnik ter krajše odsotnosti tožnice od dela zaradi bolezni, in da je imel zaposleni delavec pravico do koriščenja letnega dopusta (159. člen ZDR-1). Ugotovilo je, da tožničin obseg dela v obdobju od 1. 11. 2014 do 30. 9. 2017 ustreza polni delovni obveznosti ostalih zaposlenih (z delovnim časom 40 ur tedensko). Glede na ugotovitve, da med obsegom, vsebino in načinom dela tožnice pri toženi stranki v vtoževanem obdobju in delom pri njej redno zaposlenih ni razlik, je sodišče prve stopnje pravilno zaključilo, da je tožničino delo v obdobju od 1. 11. 2014 do 30. 9. 2017 vsebovalo vse elemente delovnega razmerja po 4. členu ZDR-1, zato je tožnici za to obdobje utemeljeno priznalo obstoj delovnega razmerja.

10. Sodišče prve stopnje je presodilo, da je tožnica od 1. 11. 2014 dalje v delovnem razmerju pri toženi stranki za nedoločen čas, in sicer na delovnem mestu referentka spremljave, ki je uvrščeno v V. tarifni razred

in 5. plačni razred. Tej presoji tožena stranka v pritožbi ne nasprotuje. Posledično je sodišče prve stopnje utemeljeno ugodilo zahtevku za ugotovitev nezakonnosti prenehanja delovnega razmerja, vključno z zahtevkoma za sodno razvezo in reparacijo do datuma sodne razveze. Tožena stranka v pritožbi neutemeljeno nasprotuje prisoji stroškov prehrane in stroškov prevoza na delo in z dela, ker študentom ti stroški ne pripadajo. Glede na to, da je sodišče prve stopnje stopnje za vtoževano obdobje ugotovilo obstoj delovnega razmerja, je tožnici pravilno prisodilo tudi stroške prehrane in prevoza na delo in z dela, saj gre za pravici iz delovnega razmerja (prvi odstavek 130. člena ZDR-1).

11. Ob ugotovitvi nezakonnosti prenehanja delovnega razmerja je sodišče prve stopnje na predlog tožnice sodno razvezalo pogodbo o zaposlitvi z dnem 17. 12. 2017. Tožena stranka datuma prenehanja pogodbe o zaposlitvi ne izpodbija, ne strinja pa se z višino prisojenega denarnega povračila. Sodišče prve stopnje je pri tem nekoliko nerodno uporabilo izraz "odškodnina zaradi nezakonnitega prenehanja delovnega razmerja", ki sicer ni zakonski termin, saj ZDR-1 v 118. členu določa ustrezno denarno povračilo, ki ga sodišče prizna delavcu ob sodni razvezi pogodbe o zaposlitvi. To pa ne vpliva na pravilnost odločitve, saj je iz 26. točke obrazložitve sodbe jasno razvidno, da prisojeni znesek 1.651,34 EUR predstavlja denarno povračilo, ki ga je sodišče prve stopnje določilo ob upoštevanju 118. člena ZDR-1. Pritožbeno sodišče ugotavlja, da je sodišče prve stopnje pri odmeri ustrezno upoštevalo kriterije iz drugega odstavka 118. člena ZDR-1, svojo odločitev pa ustrezno obrazložilo. Sodišče prve stopnje je okoliščine, da je bila tožnica pri toženi stranki v delovnem razmerju približno 3 leta, da ji tožena stranka ni priznavala obstoja delovnega razmerja in da si je tožnica prizadevala najti novo zaposlitev ter jo tudi našla v treh mesecih, ustrezno ovrednotilo, zato tožena stranka v pritožbi neutemeljeno oporeka višini prisojenega denarnega povračila v višini dveh povprečnih o plač, izplačanih v zadnjih treh mesecih pred odpovedjo, to je v višini 1.651,34 EUR. Odmerjeno denarno povračilo predstavlja primerno in pravično povračilo, ki ustreza tudi povračilom, ki se v podobnih primerih prisojajo v sodni praksi.

12. Ker niso podani niti uveljavljani pritožbeni razlogi niti razlogi, na katere se pazi po uradni dolžnosti, je pritožbeno sodišče pritožbo tožene stranke zavrnilo kot neutemeljeno in v skladu z določbo 353. člena ZPP potrdilo izpodbijani del sodbe sodišča prve stopnje.

Datum zadnje spremembe: 12.12.2018